

2009: Resultaten van Stootvogelwerkgroep wijzen wederom op een matig jaar

In 2007 was er sprake van een recordjaar in positieve zin. In 2008 was er sprake van een recordjaar, maar dan in negatieve zin. Ook 2009 is niet veel beter. Een evenaring van het aantal broedparen en zelfs minder eieren dan in 2008. Gelukkig wel een lichte stijging van het aantal uitgevlogen jongen. Natuurlijk zijn er aanwijsbare verbanden te vinden tussen bv. broedresultaten en weertype en broedresultaten en beschikbaarheid van voedsel etc. Ieder jaar is weer een verrassing wat broedresultaat betreft en dat maakt het spannend en leuk.

We proberen uiteraard ons waarnemingsgebied constant te houden en in 2009 betekent dat net als voorgaande jaren: Maashorst-Zuid tot boven de Brobbelbies, wijde omgeving van Mariaheide en Erpse bossen en Volkel-Odiliapeel. Het veldwerk is uitgevoerd door zestien personen die vaak groepsgewijs opereren, maar ook zijn diverse gebieden door waarnemers alleen bezocht. Zoals elk jaar zijn de horsten van de volgende soorten gevolgd: Boomvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk en Wespendif. Alle inspanningen hebben uiteindelijk tot de volgende resultaten geleid:

Het totaal

Jaar:	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	47	47	72	48	63	71	56	54	60	49	61
Eieren	137	151	231	128	184	210	163	171	217	168	217
Jongen	128	125	185	114	144	196	139	150	185	143	164
Uitgevlogen	117	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

2009 blijkt dus net als 2008 een bijzonder mager jaar. Landelijk gezien was er een laag aanbod aan (veld-)muizen, zelfs nog lager dan in 2008. Pas in juli, augustus trok de veldmuizenstand weer aan. Dat was natuurlijk te laat voor onze roofvogels om tijdens het broedseizoen van te profiteren. De konijnen doen het in Brabant en Zeeland nog enigszins goed vergeleken met de rest van Nederland, maar een vetpot is het ook met de konijnen niet. Met de hazen gaat het ronduit slecht. Voor de sociale wespen was het een redelijk jaar, zeker beter dan 2008. Vertaald naar roofvogels zou je dus mindere resultaten verwachten voor Torenvalk en Buizerd, iets beter voor Wespendif. Het aanbod aan vogels zou normaal moeten zijn, tenminste als je naar het totaal kijkt. Dat zou dan ook kunnen gelden voor de broedresultaten van Sperwer, Havik en Boomvalk. Zie voor de trends per soort de soortbesprekingen hieronder. Regionaal zijn er natuurlijk soms afwijkingen van het landelijk patroon en er zijn veel meer factoren dan alleen beschikbaarheid van voedsel die een rol spelen.

De resultaten per soort vertonen het volgende beeld:

Boomvalk

Boomvalk	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	6	2	4	3	3	3	2	1	0	0	2
Eieren	16	6	8	8	7	5	5	0	0	0	6
Jongen	16	5	7	8	6	5	5	0	0	0	6
Uitgevlogen	15	4	5	8	5	5	5	0	0	0	3

In 2009 een dik record aan boomvalkbroedsels gevonden. Dat lijkt fantastisch, mede gezien de dalende landelijke trend. Hier hebben we echter te maken met een waarnemerseffect. De Mariaheide groep is al jaren verantwoordelijk voor alle gevonden boomvalkennesten. In 2009 heeft die groep zich intensiever met het speuren naar boomvalken bezig gehouden. Dat heeft geresulteerd in het enorme aantal van 6 gevonden boomvalkenbroedsels. Alle nesten worden gevonden in het boerenland. In de omgeving van de Maashorst wordt helaas al jaren niets meer gevonden. Met 2 nesten op hoogspanningsmasten, drie keer populier en één keer eik is de gemiddelde nesthoogte 23,8 meter.

Buizerd

Buizerd	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	11	14	26	18	19	26	21	17	17	16	16
Eieren	20	20	51	27	31	48	35	34	41	21	36
Jongen	20	17	41	27	25	44	30	31	31	17	30
Uitgevlogen	19	16	41	24	23	38	28	29	28	14	25

Een verder dieptepunt in het aantal gevonden broedsels. Ook landelijk gezien presteerde de buizerd slecht. De gemiddelde legselgrootte blijft dalen (te weinig voedsel in de pre-eilegfase?). Verrassend genoeg is het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen behoorlijk hoog. Zouden regionaal de muizen eerder (vanaf mei) aangetrokken zijn dan landelijk of zou de buizerd profiteren van de jonge konijntjes waarvan er hier met name rondom de boerderijen nog behoorlijk aantallen lijken te zijn?

Buizerd	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>Nesten</i>	21	26	19	18	26	14	11
<i>Gem. nesthoogte</i>	12	12	8,8	10	12	12	11
<i>Gem. legselgrootte (geteld)</i>	2	2,5	2,5		2,3	1,8	1,8
<i>Gem. jongen per nest</i>	1,4	1,7	1,3	1,5	1,6	1,2	1,8
<i>Gem. uitgevlogen per nest</i>	1,4	1,6	1,3	1,3	1,6	1,1	1,7

Havik

havik	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	12	10	15	8	14	14	10	7	8	5	7
Eieren	29	25	43	19	28	31	27	23	26	17	21
Jongen	29	24	35	19	24	28	23	19	22	15	16
Uitgevlogen	28	22	33	18	23	25	21	18	20	14	15

Er is een landelijke trend dat er steeds minder grote en middelgrote vogels in onze bossen voorkomen. Daar heeft onze havik natuurlijk veel last van, maar mogelijk kan hij dit gemis opvangen door meer in de steden en dorpen te gaan jagen.

Sperwer

Sperwer	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	6	9	12	7	13	13	10	13	19	10	20
Eieren	24	37	49	22	45	55	41	44	75	46	80
Jongen	21	34	35	19	38	52	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	18	30	34	15	38	44	36	33	55	39	45

Ook hier is sprake van een langjarige landelijke trend die de sperwerstand beïnvloedt. Er is sprake van een sterke afname van het aantal zangvogels in boerenland en een toename van de vogeldichtheid in de dorpen. Aangezien wij vooral roofvogels monitoren in de Maashorst en het boerenland, en minder in plaatsen als Uden zelf, is dit een mogelijke verklaring voor het feit dat we het aantal broedsels van de sperwer steeds maar zien dalen. Er is minimaal één geslaagd broedsel meer dan hierboven geregistreerd, hiervan zijn echter geen details bekend.

Torenvalk

Torenvalk	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	11	12	15	11	13	13	12	15	16	18	16
Eieren	48	63	80	50	>72	>68	>55	>67	>82	>84	>74
Jongen	42	45	67	39	51	65	42	59	71	67	54
Uitgevlogen	37	37	67	36	51	60	34	54	63	59	49

Een enorm laag aantal eieren in 2009. De extreem lage stand van muizen (met name veldmuis is van belang) in de pre-eilegfase zal hier waarschijnlijk debet aan zijn. Wat verder opviel is dat de torenvalken gemiddeld erg laat aan de gang waren. Voor het eerst viel landelijk de gemiddelde eerste eileg in mei (2 mei). Vorig jaar b.v. viel dit nog op 21 april en vanaf 1996 viel dit altijd tussen 18 en 29 april..

Wespendief

Wespendief	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	0	0	0	1	1	2	1	2	0	0	0
Eieren	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Jongen	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Uitgevlogen	0	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0

Helaas in 2009 weer geen broedsels gevonden, wel zijn er op andere plaatsen in de Maashorst geslaagde broedsels gemeld. Zie hiervoor het (nog komende) verslag van Edward Sliwinski.

Samenvattend

In onze regio een behoorlijk slecht jaar voor de roofvogels. Zeer weinig nesten gevonden. Als je kijkt naar de broedresultaten per succesvol nest, dan zijn die nog alleszins redelijk.

	<i>nesten</i>	<i>ei (geteld)</i>	<i>jong/nest</i>	<i>uitgevl/nest</i>
Jaar 2009	47	3,0	2,7	2,5
Jaar 2008	47	4,4	2,7	2,3
Jaar 2007	72	4,2	2,6	2,5
Jaar 2006	48	4,6	2,4	2,2
Jaar 2005	63	4,4	2,2	2,2

Als er mensen zijn die ons willen helpen met ons veldwerk, dan horen wij dat graag. Je kunt je melden bij william.vandervelden@home.nl.

Namens de Werkgroep Stootvogels,
William van der Velden en Piet van der Voort

Wespendief

Literatuur:

Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2009. De Takkeling Jaargang 18(2010), nummer 1.